

Csaba László: a kormány még ígéretet, de már rálépett a fékre

Millei Ilona | 2021. október 14. 07:01

Bár a kormány a választási kampány részeként – a korábbi gyakorlatnak megfelelően – hideget és meleget is fúj egyszerre a szájából. Eddig inkább csak meleget fújt, most már elkezdett hideget is fújni. Mintha kezdene véget érni az ígéretések kora. Csaba László közgazdász, egyetemi tanár attól nem tart, hogy a beígért pénzeket nem fogják kifizetni, de úgy véli, az infláció fölfalja majd azokat, amiket a választás megnyerésének érdekében itt-ott kicsorgatnak.

– Ugyan a miniszterelnök még október 8-án is béremeléseket jelentett be, de mintha kezdene véget érni az ígéretések kora. Azt mondta, a magyar gazdaság jó állapotban van, de az államadósság magas. és muszáj a béremeléseket, a gazdasági teljesítményből fakadó bevételeket úgy felhasználni, hogy közben adósságot is tudjanak csökkenteni. Meghallotta volna Matolcsy figyelmeztetését?

– Azt gondolom, hogy a választási kampányban az nagyon helyes, ha a kormány ilyen visszafogott retorikát folytat, mert már elkezdett nagyon költekezni. Sokaknak egész konkrét értékekkel ígértek pénzt. Ott van az adó-visszatérítés, a nyugdíj-kiegészítés. Egy sor dolog már „adva van”. Ebben több százmilliárdos tétel már benne van, és ehhez az idén dinamikus növekedés mellett, egy hét százalékot meghaladó hiány lesz. Ez azt jelenti, hogy már most kiköltek. Az is való igaz, hogy Matolcsy György ezt már régóta mondja, és helyesen is teszi, mert valakinek azért a féket is képviselni kell ebben a kormányzati autóban. Azért az nem tartható dolog, hogy itt költünk, ott költünk, ilyen adót elengedünk, olyan kiadást csinálunk, és az egyensúly megőrzésére semmiféle utalás nincs.

– Meglepte?

– Engem az lepett meg, hogy Varga Mihály, akiről tudom, hogy elsősorban a párt alelnöke, de hát emellett pénzügyminiszter, még csak nem is utalt erre. Azt gondolom, nem helyes dolog. Nem hiába van úgy, hogy míg Matolcsy György az elmúlt két-három évben alapvetően a Növekedés.hu-ban fejtette ki a nézeteit, most a nézetei ugyan megjelennek a Növekedés.hu-ban, de úgy, hogy azokat mindig átveszik a Magyar Nemzettől. Innen gondolom, hogy – amint korábban is – a kormánynak az a gyakorlata, hogy hideget és meleget is fúj a szájából. Eddig leginkább csak meleget fújt, de már elkezdett hideget is fújni. Ez nagyon helyes, mert a várakozások végtelenek, és az infláció a hivatalos kimutatás szerint is öt százalék, ami európai mércével mérve nagyon magas. Az öt a százalék egy átlag, amiben egy csomó minden nincs benne, például mindjárt a hatás, amiről tudjuk, hogy minden nagyon jelentősen megdrágul. Helyesen érzékelik, hogy elindult itt egy folyamat, az infláció miatt sokan érezzük, hogy a bevételünk sokkal kevesebbet ér, mint korábban, és nem öt százalékkal ér kevesebbet. Ez pedig „lefordítódik” arra, hogy jelentős a béremelési nyomás, hiszen egy sor területen munkaerőhiány van.

– Ez mit jelent?

– Azt, hogy megvan a tere annak, hogy valaki azt mondja, én többet kérek. A lányoméék építkeznek, és abszolút mindennapos tapasztalat, hogy valakivel megállapodnak hétfőn, aki két hét múlva már egy másik árat mond. Ha egyáltalán eljön. Ezzel csak azt akarom mondani, hogy bár erről nem beszélnek, de a gazdaságban van egy jelentős inflációs nyomás, és ez a bérekben is meg fog jelenni. Azt gondolom, hogy a kormány az energiaárakkal, végső soron az inflációval se tud mit kezdeni, nem lehet általános árfelfagyasztást elrendelni. Csak a bérekkel tud mit kezdeni. Ha van egy gyenge árfolyam, van egy külső infláció, elindul egy monetáris szigorítás – az Egyesült Államokban már elindult, és az Európai Központi Bank is folytatni fogja –, ezzel sem tud mit kezdeni. A bér az egyetlen, ami bizonyos fokig azért a kormány kezében is van, mert az, hogy mi történik az állami szektorban, bizonyos jelzés a magánszektor felé, merre lehet elmenni. Azért mondtam az építkezési példát, mert azt a fajta bérinflációt nem a kormány gerjeszti, hanem a piaci helyzet. Tehát amúgy is van egy ilyen nyomás. Én azt gondolom, hogy ennek helyes ellenállni, mert igen könnyű az inflációs pályára visszaállni, és nagyon nehéz lesz onnan az árstabilitáshoz visszatérni.

– Ezt megértették?

– Igen. Egyfelől érzékelik, hogy itt helyzet van, másfelől viszont szerintem még nem mondtak le arról, hogy megnyerik a választásokat. „A” variánsként abból indulnak ki, hogy nyerni fognak, és akkor nekik kell ezzel a dologgal tovább foglalkozni, és nem az évtized végén, a távoli jövőben, hanem néhány hónap múlva már intézkedni kell. A mostani intézkedéseik hatása néhány hónap múlva már jelentkezni fog. Azt már többször megfigyeltük, a miniszterelnökben van egy olyan ösztön, hogy elmegy a falig, de sose megy neki a falnak. Ez most egy ugyanilyen dolog: megérezte a veszélyt.

– Azért mégis bejelentette, hogy 2022. január 1-jétől megemelik az ápolónők bérét 21 százalékkal, a bölcsődei dolgozókat, a szociális világban és a kultúrában dolgozókat is húsz százalékkal. Ezt azért merete vállalni, mert kisebb volumenű, mint az eddig bejelentettek?

– Igen. Mindenki tudja, hogy ezeken a területeken nagyon jelentős lemaradás van. Az ellenzéki vitákban mindig előjött, hogy ezeken a területeken milyen nyomorúságosak a bérek. Szerintem itt arról van szó, hogy meg kell előzni az ellenzékét. Ez jól érthető gesztus.

– A nyugdíjasoknak ugyan azt mondta, hogy megkapják februárban a 13. havi nyugdíjat, de ehhez most már azt is hangsúlyozta, hogyha a gazdaság úgy teljesít. Ez jelentheti azt, hogy mégse számoljanak ezzel a pénzzel a nyugdíjasok?

– Ezt nem gondolom. Arról volt szó, hogy akkor kapják meg, ha a gazdasági növekedés eléri, vagy meghaladja az öt százalékot. Az elemzői konszenzus szerint ennyi biztos lesz, sőt, inkább több. Sok mindenkivel együtt úgy látom, hogy a magyar gazdaság most inkább a magasabb növekedésre, magasabb infláció-pályára állt rá. A növekedés meglesz, de az infláció fölfalja azokat a pénzeket, amiket itt-ott kicsorgatnak. A 13. havi nyugdíj visszaépítése szerintem rendkívül átgondolatlan lépés, mert, ha egyszer valamit odaadtak, akkor az járandósággá válik, az idők végezetéig fog járni. Nem gondolom, hogy ez a hét százalék növekedés a következő öt évben, vagy akár csak három évben meg fog maradni. A jövő esztendőben és az azután következőben lényegesen lassabb növekedéssel kell számolni, közben ez a kiadási tétel ottmarad.

– Akkor azért mégse nagyon számoljanak azzal az idősek, hogy jövőre megkapják a teljes 13. havi nyugdíjukat...

– Azt én nem tudom. Nem gondolom, hogy a választási kampány befutójában a kormány nagyon szigorú lesz. Főleg nyugdíjas-ügyben nem, mert mindenki tudja, hogy eltérően a fiataloktól, a nyugdíjasok elmennek választani. Emiatt azt gondolom, hogy ezt a 13. havi nyugdíjat ha esik, ha fúj, ki

fogják fizetni. Akárki lesz is az, a következményekkel a következő kormánynak kell majd ezzel foglalkozni.

– A minimálbér-emelésről azt mondta Orbán: ha a minimálbért valóban fel tudjuk emelni 200 ezer forintra (...), „akkor egy szép évet zárhatunk majd”. Mi ez a ha?

– Ez része ennek a „hideget és meleget is fújunk” mozzanatnak, ami azt jelenti, hogy ne éljék bele magukat, érezzék, hogy van veszély. De benne van az is, hogy „akármekkora a veszély mi ott állunk mellettetek”, ezt meg fogjuk mindenképpen lépni, azzal együtt, hogy van jelentős szektor, a mikro- és kisvállalkozás, a mezőgazdaság, a kereskedelem, ahol ennek a kitermelése nem lesz egyszerű, ha egyáltalán megoldható. Azt gondolom, hogy ezt is meg fogják lépni, de most abban a változatban gondolkodva kezdett el róla beszélni, hogy ha a mostani erők újra megnyerik a választást, akkor 2022 második negyedében, közepén bele kell lépni a fékbe. És akkor nem lehet majd azt mondani, hogy erről nem volt szó, hogy soha senki semmire nem figyelmeztetett.

– A pedagógusok „egyelőre nem kapnak béremelést, mert hitelből nem lehet bért emelni, ezért nem tudnak egyszerre mindenkinek több fizetést adni”.

– Értékrendi kérdés, hogy mire futja, és mire nem. Én úgy látom, hogy az oktatást általában – de főleg az alapoktatást – már nagyon régóta nem veszik komolyan. De lehet mondani, hogy még inkább leértékelődött, mert nem félnek tőlük. Nem tudnak olyan módon hangot adni az elégedetlenségüknek, mint a bányászok vagy a repülőgép-irányítók. Ezért lehet velük szórakozni, miért is ne lehetne? Mindig a „nemzet napszámosai” voltak. Értem én ezt a történetet: a nyugdíjasoktól kell félni, mert ők elmennek szavazni, és akárhová is behúzzhatják az X-et, a tanítóktól nem kell félni. Legfeljebb a gyerekek egy kicsit buták maradnak.

– És itt ássuk alá az ország jövőjét...

– Hát, persze. Az ember azt látja oktatás közben, nem mese, hogy a diákok teljesítménye egyre gyengébb. Amit az írásról, olvasásról, számolásról, a szóbeli kifejezésről az általános- és a középiskolában kellene megtanulni, azt nemigen tanulják meg. És emellett ott van még az is, hogy nem kell majd a nyelvvizsga a diplomához, anélkül is lehet a diákból értelmiségi.